

Příloha

REDAKČNĚ UPRAVENÁ ZPRÁVA

Prosinec 2009

Číslo projektu: 1F44/L/058/050
Zadavatel: Ministerstvo dopravy
Styčný pracovník: Ing. Blanka Sunkovská
Datum: prosinec 2009

Zodpovědný řešitel: Mgr. Iva Provalilová

Spoluřešitelé: Ing. Michal Matějka, Mgr. Zuzana Strnadová, Bc. Tomáš Režňák,
RNDr. Martin Malčík, Ph.D., Mgr. Helena Matášeje, Ing. Kamila Řepková,
Radomír Karas, Ing. Petr Kopka

Obsah

Úvod.....	5
Plnění aktivit	5
Závěr.....	11

Úvod

Děti jako chodci, bruslaři a cyklisté často špatně řeší situace, které silniční provoz přináší. Tomuto stavu přispívá i skutečnost, že ve většině případů dopravní výchova děti učí pravidla, ale necvičí jejich uplatnění v reálných situacích. Prostor pro stálé zlepšování je otvírán pro rodiče i školy, které mají příležitost vytvořit si svůj vlastní školní vzdělávací program (ŠVP) s uplatněním „aktivní“ dopravní výchovy.

Aby byla práce alespoň v dopravní výchově jednodušší, snažíme se připravovat náměty a inspirace, které je však vhodné dotvářet a upravovat podle vlastních pedagogických zkušeností, potřeb školy a žáků.

V moderní škole je snahou vytvořit podmínky k tomu, aby se žáci chtěli učit celoživotně, aby se do procesu vzdělávání a sebevzdělávání zapojili aktivně. Dokonalé zvládnutí umožňuje učivo úměrně v dalších ročnících rozšiřovat a vhodně zařazovat do každodenních činností.

Při realizaci materiálů dopravní výchovy jsme vycházeli z předpokladu, že by dopravní výchova měla:

- poskytovat skutečný a relevantní kontext,
- významně přispívat k širšímu rozhledu a znalostem,
- vyplňovat potřeby žáků a pomoci jim tak zajistit bezpečnost v dopravě.

Plnění aktivit

Komise, na základě seznámení se s oponentními posudky a stanoviskem styčného pracovníka, doporučila pokračovat v řešení projektu podle upraveného plánu z vlastních zdrojů příjemce dotace.

V roce 2009 se projekt zaměřil na dokončení Metodických a didaktických materiálů pro výuku dopravní výchovy na 2. stupni ZŠ s termínem 31.12.2009. Dále byly doplněny metodické materiály pro SŠ s možností využití na víceletém gymnáziu i lyceu.

V DC 4 – *Návrhy činností a jejich pilotní aplikace v rámci volnočasových aktivit dětí a mládeže* (T: 31.12.2009) byla uspořádána v rámci Evropského týden mobility dvoudenní akce pro děti a jejich rodiče Bezpečně na kole i bruslích.

V polovině roku 2009 byly zahájeny práce na přípravě Smlouvy o využití výsledků a Plánu uplatnění výsledků.

Metodické a didaktické materiály pro výuku dopravní výchovy na 2. stupni ZŠ

Cílem aktivity bylo dokončení metodických a didaktických materiálů pro 2. stupeň ZŠ. Vytvořené výukové materiály jsou umístěny na stránkách projektu, kde je možné jejich vytištění pro práci s dětmi. Materiály se zaměřily na problematiku bruslařů. Tato problematika byla zvolena i z důvodu hojného počtu inlinistů v této věkové kategorii.

Metodiku dopravní výchovy na II. stupeň ZŠ tvoří

Úvod

Psychologické aspekty chování dětí v dopravním prostředí

Nejčastější chyby dětí při pohybu v dopravním prostředí

Dopravní výchova v minulosti

Dopravní výchova v současnosti a její cíle

Příloha

Inline v dopravě

„Suchá“ práva a povinnosti inline bruslaře

Nejčastější příčiny úrazů

Nejčastější úrazy na inlinech

Metodické a pracovní listy – Inline v dopravě

Ohleduplnost vůči ostatním účastníkům provozu – učitel

Ohleduplnost vůči ostatním účastníkům provozu – žák

Používání bezpečnostních prvků – móda nebo nutnost? – učitel

Používání bezpečnostních prvků – móda nebo nutnost? – žák

Rychlost i způsob jízdy pod kontrolou – učitel

Rychlost i způsob jízdy pod kontrolou – žák

Dobře vybírej jízdní stopu – učitel

Dobře vybírej jízdní stopu – žák

Opatrně předjížděj – učitel

Opatrně předjížděj – žák

První pomoc účastníkům provozu – učitel

První pomoc účastníkům provozu – žák

Ohleduplnost vůči ostatním účastníkům provozu - učitel

Na komunikaci se nabere účastníci provozu pohybují tak, že sprvu příjemná vyjízďka či prodrůka se mění ve vřetědné tažení a boj o prostor bruslařů, chodců, běčů i cyklistů. . . Při této „aktivně“ vždy kromě úravy a pěký. Přitom to není nic složitého, sbychom této situaci předěšl. Chce to jen někdy nespomínat na přítomnost ostatních účastníků, chovat se slušně, být tolerantní a dodržovat pravidla. Je to moc? Také někdy nespomínajte na možnou přítomnost motorových vozidel, které vás mohou ohrozit a vy můžete ohrozit jejich řidiče!

Pamatujte také, že jsou bruslaři většinou pomalejší než cyklisté a že zaberou dšly své odrazové noze více prostoru do strany, a že nemohou většinou tak rychle zabrzdít jako cyklisté.

Desatero naše bruslaře

1. jezdí vždy vpravo
2. nejezdíte nikdy dva, tři vedle sebe, pokud byste tím měli omezit protijedoucího
3. protisměr využívejte jen pro předjíždění
4. předjíždějí ohleduplně a někoho přitom neohrožuj (při předjíždění v užších místech slušně pošeďe o místo - stačí slova z dovolení - děkuji)
5. dřívěj při jíždě pomoz na protijedoucí, protijedoucí
6. pamatuj, že bruslař potřebuje při jíždě větší prostor než cyklista a chodec
7. za hustého provozu nekličkuj
8. nezastavuj a nepostřevj uprostřed stezky - neblokuj provoz
9. neriduj rychlou jíždou za hustého provozu, v nepřehledných, mířených místech, ne frekvencovaných, prudkých stoupáních a klesáních
10. respektuj i chodce

Obrázek 1 Ukázka metodického listu – učitel

Ohleduplnost vůči ostatním účastníkům provozu – žák

Úkol pro vás

Kolik prostoru potřebují pro svoji i bezpečnost druhých při pohybu na komunikaci?

Odhadni, poté změř a zkontroluj, kolik centimetrů komunikace zabíráš, jsi-li v roli chodce, cyklisty, bruslaře.

Chodec		Cyklista		Bruslař	
Odhad		Odhad		Odhad	
Skutečnost		Skutečnost		Skutečnost	
Rozdíl		Rozdíl		Rozdíl	

Obrázek 2 Ukázka Metodický list – žák

Metodika dopravní výchovy na II. stupeň ZŠ je doplněna praktickou příručkou výcviku jízdy na inlinech *Inline je in – Hurá ven*. Příručka obsahuje rady, informace i návody na jízdu na bruslích, jak zlepšovat své dovednosti a jak se chovat na stezce či v provozu.

Metodiku INILINE JE IN – HURÁ VEN tvoří:

- 1 Než vyjedeme ven
- 2 Pro začátečníky
- 3 Pokročilé dovednosti
- 4 Jízda v dešti
- 5 Zásady slušného bruslaře
- 6 Používání bezpečnostních prvků

i s činkou. Opakujeme na obě strany. Vydechněte, když jde ruka dohř, nadechněte se, když jde ruka nahoru.

2.4 Nejčastější příčiny úrazů
Nejčastější příčinou úrazu při jízdě na kolečkových bruslích jsou pády. Pád někdy neodhadnete na poslední chvíli. Můžete si ublížit ještě víc.

Kdo nejčastěji umpí úras?
Mládež
V dospívání ztrácí zábrany a jezdí co nejrychleji.

Kdo nejčastěji neumpí úras?
Mladí děti
Padají z menší výšky. Při pádu se tak neporaní
Dospělí
Jsou ochledupnější a dívají na sebe šti více pozor.

Stále ještě nechcete chránit? Vzpomeňte si na vaše „kavové“ zranění - od rozbitého kolena po spáleninu. Pád v rychlosti na bruslích vede k mnohonásobně zrychlí.
Především úrazu můžete také vyběrem vhodné plochy pro bruslení. Vyvarujte se povrchů s drobnými kamínky, jehličím, větvičkami, apod. Na bruslích nejjezdíte je-li trat vlhká nebo dokonce mokrú! Nejrychleji klesá a nechte se účinně odrazit.
Jako bruslař se také ničím nechystáte (to je ovšem oblíbená zábava). Vychytky vás to zpočtu vříd. Hrozí pád!

Pamatujte: mnohem bezpečnější je padat dopředu, než dozadu. Nejméně si ublížíte při „koordinovaném“ pádu v postupu - kolena, dlaně, lokty, hlava. Hlavu držte zvednutou kvůli poranění brady (zabí) a zamezení čehno níruu.

2.5 Nejčastější úrazy na inlinech

- zlomeniny zápěstí
- poranění vazů zápěstí
- poranění vazů kolena
- zranění hlavy

Test pro vás
Začerměte správné odpovědi a vyznačte ty, které přispívají k rizikovému chování.
a) při jízdě na inlinech potřebuji držet se za kolena, lokty, dlaně
b) jezdit můžu kdekoliv, když budu dávat pozor
c) na chodníku mám vždy přednost před chodci
d) při jízdě potřebuji příbhu
e) na silnici můžu, když budu mít příbhu a budu dávat dobrý pozor
f) můžu jezdit na hřišti, dopravením hřišti, cyklostezčkách

3 Pokročilé dovednosti

A. „Svinčované“ klíčování
Postavte 6 kužlů na vzdálenost 1 metru od sebe. Rozjeďte se, jednou bruslí jedte podél kužlů a druhou klíčujte mezi kužly tak, že vždy jeden podjedete a dva nadjedete. Jízdu trénujte na obě nohy.

Červenou linkou opisuje jedna brusle, zelenou druhú.

B. Klíčování
Kničkovú této dovednosti použijte trasu jako v předchozí úloze. Rozjeďte se a klíčujte tak, že jednou bruslí jedete podél kužlů a druhou klíčujete mezi kužly - jeden podjet, druhý nadjet. Jízdu trénujte na obě nohy.

C. Krúživý slalom
Z kužlů postavte slalom se středy kužlů cca 80 cm od sebe. Projíždějte slalom na obě strany. Staňte se dráhu projíždět srovnáno.

Jakmile si budete jisti, trénujte i otáčky.

D. Dvojitý slalom
Kničkovú této dovednosti použijte trasu jako v předchozí úloze. Rozjeďte se a projíždějte slalom s kužly uprostřed dráhy (obkročmo). Nicvík pomáhá ke zkolonání stability v prudkých obrazech.

Obrázek 3 Praktická příručka – Inline je in
Obrázek 4 Inline je in – Procvičování dovedností

Metodické a didaktické materiály pro výuku dopravní výchovy na SŠ

Ve spolupráci s Pedagogickou fakultou Ostravské univerzity byl připraven soubor materiálů s cílem jednoduchou, ale účinnou formou preventivně zapůsobit na mládež v oblasti dopravních nehod.

Při tvorbě materiálů autoři vycházeli ze skutečnosti, že školní vzdělávací program umožňuje individuální přístup škol k dopravní výchově žáků, její zařazení do různých ročníků v různé časové dotaci.

Pro snadnou přípravu učitele je materiál jednoduše strukturovaný v ucelených kapitolách a splňuje vlastnosti moderního učebního textu vyžadující a podporující aktivní účast žáka. Příběhy v pracovních listech jsou vyprávěny formou komiksu. Komiks jako médium, které má z hlediska uživatele přátelský formát, je pro mládež ve věku 15 – 19 let bližší než klasický text.

Pracovní listy nabízejí dostatek prostoru pro tvůrčí přístup a kreativitu žáků. Součástí materiálu je také příručka učitele, která má stejnou podobu jako text žáků, ale je obohacena o metodický pokyn a možná řešení úkolu.

Záměrem autorů bylo vypracovat netradiční metodiku výuky, která lektorům pomůže žáky záživnou formou zaujmout, posílit kompetence učení aktivním přístupem a především rozšířit jejich vědomosti a znalosti z oblasti dopravní výchovy.

Obrázek 5 Ukázka Pracovní list - žák

The worksheet for students is titled "CHODEC 1 PRACOVNÍ LIST ŽÁKA - KAROLINA A HONZA". It features a comic strip with three panels showing a car accident. Below the comic, there is a task: "1. Co se mohlo stát? Vytvor si SVŮJ vlastní příběh, doplň si bubliny tak, aby dával příběh smysl. Do volných rámečků krátce dopiš, jak Tvůj příběh skončí, co se s Tvými hrdiny komiksu stane dále." At the bottom, there are three horizontal lines for writing.

Obrázek 6 Ukázka Pracovní list - učitel

The worksheet for teachers is titled "CHODEC 1 PRACOVNÍ LIST UČITELE - KAROLINA A HONZA". It features the same comic strip as the student version. Below the comic, there are two text boxes with instructions: "Žáci mají v úloze odle odemontovat komiksu doplnit text o dopravní nehodu Karoliny a Honzy. Při konání pák v rámci všech zápat vlastní variantu dokončení příběhu - např. co se stalo v blízkosti nehody (např. ušlá kamioně, sportovní, maj vlněná zaprášená, nepříliš...), v volném rámečku, jak reagovalo okolí nebo jestli se na dopravní nehodu nějaká opatření apod. Pochybně žáků v osobním přístupu k dokončení příběhu." and "Žáci provedí úkol samostatně, jednotlivě nebo ve dvojicích. Čas 5 minut." Below these are three horizontal lines for writing.

DC 4 Návrhy činností a jejich pilotní aplikace v rámci volnočasových aktivit dětí a mládeže

BEZPEČNĚ NA KOLE I BRUSLÍCH

Organizátorem akce bylo Centrum dopravního výzkumu, v.v.i. ve spolupráci se Střední zdravotnickou školou, Jaselská 7/9 Brno. Akci byli přítomni i strážníci Městské policie Brno. Díky jejich přítomnosti vypadaly ukázky poskytování první pomoci autenticky.

Akce byla zaměřena na bezpečné chování v dopravě z pohledu cyklisty a bruslaře. Ve spolupráci se SZŠ Jaselská 7, Brno měli účastníci možnost si prověřit znalosti z poskytnutí první pomoci, především při poranění vzniklých následkem pádu z kola či úrazech bruslařů. Pro ty, kteří si nebyli zcela jisti, byly ve vymezených časových intervalech pořádány ukázky poskytování první pomoci studentkami SZŠ.

Účastníci z řad bruslařů a cyklistů si na dráze mohli vyzkoušet své dovednosti, jak zručně ovládají své jízdni kolo či brusle. Aktivita byla doplněna ukázkami jak správně brzdit a znalostním testem (Při přípravě aktivity se vycházelo z materiálů vytvořených pro rok řešení 2008 s cílem ověřit jejich využitelnost v praxi.).

Akce byla doplněna prací maskérky, která zajistila dokonalou simulaci poranění vzniklých při pádu z kola a kolečkových bruslích (otevřená zlomenina předloktí, poranění bérce s uvíznutím předmětu ze silnice, atd.).

Obrázek 7 Ukázka první pomoci při pádu z kola

Závěr

V roce 2009 se řešení projektu zaměřilo na Metodický a didaktický materiál pro výuku dopravní výchovy na 2. stupni ZŠ, na DC 4 – Návrhy činností a jejich pilotní aplikace v rámci volnočasových aktivit dětí a mládeže, na Smlouvu o využití výsledků a Plánu uplatnění výsledků.

Aktivity byly postupně naplňovány a uloženy na stránky projektu www.dopravnialarm.cz.